

“Aquest senyor –antítesi de la dreta honesta– ens ha deixat, als valencians, sense un euro al calaix comú: gastà en projectes en gran mesura inútils i en més gran mesura estúpids (i per tant de gran èxit públic i publicitari) els diners que no gastava en coses útils, projectà fantasies caríssimes, es va fer famós inaugurant ruïnes imminents, va fer la felicitat dels constructors, i ens ha deixat la butxaca escurada”

Deute, diners

He tingut sempre com a guia en la vida l'antic principi que mana no deure res a ningú: ni favors dels que es paguen, ni diners dels que s'han de tornar. Naturalment, és un principi flexible, que jo mateix mai no he portat als extrems: algun petit favor he demanat, perquè no sóc habitant únic de cap illa deserta, alguns diners he emprat al banc, que per això s'han inventat. Però la moderació financera, pròpia d'una economia saludablement conservadora, sembla que fa temps que va passar de moda. Els ciutadans dels països amb índexs creixents d'obesitat (com ara els Estats Units d'Amèrica, i tot Europa occidental, inclòs el nostre país) han adoptat com a virtut i com a motor de la vida el vici de gastar el que no tenen. I a mi em sembla molt bé, si volen ajuntar el patiment a la felicitat: són més feliços comprant cotxes i cases a crèdit, són desgraciats després patint privacions cada mes per pagar les quotes i el termini de la hipoteca. Viure hipotecats, aquest és el paradís dels nostres dies. I mentre dure tan gran beatitud, tothom content: els anomenats “consumidors” (és el que ara som tots, segons sembla: contribuents, consumidors, rarament ciutadans, més rarament persones), els bancs, els fabricants i sobretot els constructors. No hi ha res a dir: és el capitalisme, és la santa llibertat d'amargar-se la vida pensant que la disfrutem. És la cultura econòmica de la dreta moderna: compreu, compreu, que el món no s'acaba mai. La dreta antiga era una altra cosa: estalvieu, que no se sap mai què ens reserva el futur. Però la dreta antiga ja fa temps que no mana, ni en la vida econòmica ni, per tant, en l'acció dels governs. L'esquerra, diguem esquerra per entendre'ns, se suposava que servia per traure diners als rics i donar-los als pobres, per posar a disposició de la majoria la major quantitat de recursos socials (escoles, biblioteques, hospitals, beneficència pública i altres formes de justícia dita distributiva). Com que els rics, òbviament, sempre són infinitament menys nombrosos que els pobres, la recaptació de diners era per necessitat insuficient: un govern d'esquerra, per tant, havia de gastar més del que ingressava, els dèficits s'havien d'acumular, l'economia de les empreses grinyolava, els amos protestaven, el deute públic creixia, i finalment tornava a guanyar la dreta i posava ordre en els comptes de casa. La dreta feia calaix, i l'esquerra gastava, aquest era l'ordre i la successió dels cicles i governs.

La cosa més curiosa, tanmateix, és que, als Estats Units i al País Valencià, posem per cas, fa alguns anys que governa una dreta que no és la dreta com cal: una dreta que gasta. Allà, Clinton (que, comparativament, era “esquerra”, vés per on) tornà a omplir el calaix que havia buidat un president tan extremadament de dreta com Ronald Reagan, deixà un superàvit abundant, i ara aquest indescriptible Bush, més de dretes encara que Reagan, torna a multiplicar el dèficit fins als incalculables centenars de milers de milions. A canvi de res de profit. Exactament com ha fet per ací, en aquests petita economia de petit país de petita autonomia, l'inefable Eduardo Zaplana. Aquest senyor –antítesi de la dreta honesta– ens ha deixat, als valencians, sense un euro al calaix comú: gastà en projectes en gran mesura inútils i en més gran mesura estúpids (i per tant de gran èxit públic i publicitari) els diners que no gastava en coses útils, projectà fantasies caríssimes, es va fer famós inaugurant ruïnes imminents, va fer la felicitat dels constructors, i ens ha deixat la butxaca escurada. Ara, per fi, pareix que tenim un president de dretes de tota la vida: potser Francesc Camps és un jove pare de família honrat, que haurà de negar més joguines de luxe als xiquets, perquè no hi ha amb què comprar-les. No pagarem, si la Mare de Déu ens empara, més parcs d'atraccions ruïnoses ni més ciutats imaginàries. I el president Bush no jugarà més a fer guerres inútils i caríssimes. O siga, que la dreta tornarà a ser honestament conservadora. Però quan?